

ENFLASYON MUHASEBESİNİN STOK VE SABİT KIYMET KALEMLERİ ÜZERİNDE VERGİSEL ETKİSİ

THE TAX EFFECTS OF INFLATION ACCOUNTING ON INVENTORY AND NON-CURRENT ASSETS

İpek YAYLALI^{*}

Öz

Sosyal refah ve ekonomik istikrarın sağlanmasında dengeli fiyat politikası büyük önem taşımaktadır. Hem toplumsal hem de işletmeler için bu etkenin varlığı tartışılmaz. İşletmeler tüm risklere karşı belli stratejiler planlamaktadırlar. Söz konusu bu planlamalardan biri de fiyat istikrarında meydana gelen dalgalanmalarda enflasyon hedeflemesi ilk koşuldur. Enflasyon, paranın satın alma gücündeki azalmayı ifade etmekte olup enflasyonun meydana getirdiği olumsuz etkenlerden biri de enflasyon istikrarsızlığıdır. Son yıllarda yaşanan ve etkileri hala devam eden COVID-19, yönetsel eksiklikler ve son olarak Rusya ve Ukrayna savaşı mal ve hizmet vb. diğer ihtiyaçlarda da inanılmaz yüksek fiyat dalgalanmalarına neden olmuştur. Bu olumsuz süreçler tüm sektörleri her açıdan derinden etkilemiştir. Böylece mal ve hizmetlerin gerçek değeri hesaplanamaz duruma gelerek finansal tabloların doğruluğunu sorgular hale getirmiştir. Bu noktadan hareketle işletmeler tarafından düzenlenen finansal tabloların güvenilirliği ve doğruluğu zorunluluk haline gelmiş ve işletmeleri ister istemez enflasyon muhasebesi uygulamalarına yönlendirmiştir. Çalışmanın amacı, enflasyon düzeltmelerinin stok ve sabit kıymet kalemleri üzerinde yarattığı vergisel boyutu ile dönem karı veya zararına olan etkisi ortaya konulmaya çalışılmıştır. Çalışma kapsamında ABC işletmesinin 01.01.2023-31.12.2023 bilançosu örneklem alınarak stok ve sabit kıymet kalemlerinin enflasyon düzeltmesi kapsamında öncesi ve sonrası değerlendirilerek

* İstanbul Medipol Üniversitesi, İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Finansman Bölümü, ipek.yaylali@medipol.edu.tr ORCID ID: 0000-0001-7171-7752

How to cite this article/Atıf için: Yaylalı, İ. (2025). Enflasyon muhasebesinin stok ve sabit kıymet kalemleri üzerinde vergisel etkisi. *Öneri Dergisi*, 20(64). 411-439. DOI: 10.14783/maruoneri.1443807

karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışmada enflasyon muhasebe uygulamalarının dönem karı veya zararında farklılık yarattığı ve vergisel boyutu büyük ölçüde etkilediği yönündedir.

Anahtar Kelimeler: Enflasyon, Enflasyon Muhasebesi, VUK, Stoklar, Sabit Kıymetler, Dönem Karı veya Zararı

Jel Kodları:M40, M41, M42, M49

Abstract

A balanced price policy is of great importance in ensuring social welfare and economic stability. The existence of this factor is indisputable for both society and businesses. Businesses plan certain strategies against all risks. One of these plans is inflation targeting, which is the first condition for fluctuations in price stability. Inflation refers to the decrease in the purchasing power of money and one of the negative factors caused by inflation is inflation instability. The COVID-19 pandemic in recent years, the ongoing effects of which are still lingering, managerial shortcomings and, most recently, the war between Russia and Ukraine have caused incredibly high price fluctuations in other needs such as goods and services. These negative processes have deeply affected all sectors in every aspect. Thus, the real value of goods and services has become incalculable and the accuracy of financial statements has been questioned. From this point of view, the reliability and accuracy of the financial statements issued by the enterprises have become a necessity and inevitably led the enterprises to inflation accounting practices. The aim of the study is to reveal the tax dimension of inflation adjustments on inventory and fixed asset items and their effect on profit or loss for the period. Within the scope of the study, the balance sheet of ABC enterprise 01.01.2023-31.12.2023 was taken as a sample and the inventory and fixed asset items were evaluated and compared before and after the inflation adjustment. In the study, it is concluded that inflation accounting practices create a difference in period profit or loss and affect the tax dimension to a great extent.

Keywords: Inflation, Inflation Accounting, Tax Procedure Law, Inventories/Stocks, Fixed Assets, Period Profit or Loss

Jel Code: M40, M41, M42, M49

1. Giriş

Enflasyon, 2000’li yıllardan bu yana önemli bir ekonomik sorun olarak yerini korumaktadır (Rubens vd., 1989). Enflasyon kavramı, mal ve hizmet fiyatlarının genel düzeyindeki artış ve paranın satın alma gücündeki azalma şeklinde ifade edilmektedir (Elewa vd., 2023). Diğer bir ifadeyle enflasyon, mal ve hizmetlerin fiyat düzeyinin zaman içinde sürekli artması ya da “çok fazla” artması şeklinde tanımlanabilir (Akinsola & Odhiambo, 2017).

Enflasyon, işletmeleri ve bireyleri derinden etkileyen önemli problemlerinden biri olarak görülmektedir. Söz konusu enflasyonun etkileri enflasyonun türüne göre ülkeden ülkeye değişiklik gösterebilmektedir (Ojo & Marcelus, 2021). Enflasyon ciddi endişe kaynağı olup (John vd., 2023), gözle görülmeyen fakat derinden hissedilen ve tedavisi zaman alabilen önemli bir sorundur. Ayrıca enflasyon kaosa sürükleyen, yolsuzluğa ortam yaratan ve ardında yıkık bir enkaz bırakan sert bir rüzgâr olarak da tanımlanabilir.

Birçok araştırmacı ve ekonomistlere göre artan enflasyon oranları, malların stoklanmasına ve ulusal paranın değerinin azalmasına neden olduğu konusunda hem fikirlerdir (Konieczny, 2007). Enflasyon, belirli bir pazarda büyük miktarda ürünlerin depolanmasına, ürün kıtlığına ve ilgili ürünün fiyatının yükselmesine yol açar. Özellikle Covid-19 salgını dönemlerinde kişi ve işletmelerde korku yaratarak birçok ürünün istiflenmesine ve ürünlerin talebindeki artışlara zemin hazırlamıştır (Sodhi vd., 2023).

COVID-19 salgını ve salgını kontrol altına almak için alınan önlemler birçok ülkede yaşamın durmasına ve ekonomik faaliyetlerin ciddi şekilde gerilemesine neden olmuştur. Salgınla karantinalar, hareket kısıtlamaları ve sosyal mesafe kuralları da dahil olmak üzere tüketicilerin harcama alışkanlıklarını büyük ölçüde etkilemiş ve değiştirmiştir (Eichenauer & Sturm, 2020). Salgının bireyler, iş dünyası, tüketicilerin harcama alışkanlıkları ve çalışma koşulları ülkelerin rejimlerine göre değişkenlik gösterebilmektedir. Dolayısıyla enflasyon oranları ülkelerin salgın döneminde edindiği tecrübelerle göre farklılaşmaktadır (Caselli vd., 2020). Salgının ekonomik etkileri ve devletlerin yeniden ortamı iyileştirme durumları enflasyon unsuru ile ilgili kaygıları yine ön plana çıkartmıştır (Agur vd., 2022). Bu bağlamda, salgının ortaya çıkması ile uygulanan karantinalar, tedarik zinciri kesintileri ve işgücü kısıtlamalarının kapsamı ve yoğunluğu artarak işletmelerin talepteki fazla artışları karşılama yeteneklerini ziyadesiyle etkilemiştir (Cavallo & Kryvtsov, 2021; Santacreu & LaBelle, 2022; Benigno vd., 2022). Diğer önemli bir etken de iklim değişikliği ve küresel ısınmanın ortaya çıkmasıyla tüm ülkelerde arz ve talepte değişiklikler yaratarak fiyatlarda oynaklığı hızlandırmıştır. Enflasyon, refah düzeyini azaltarak ve yaşam maliyetini artırarak birçok alanda sorunların yaşanmasına sebep olmuştur (Karagöl, 2023). Diğer bir ifadeyle, enflasyondaki artış yüksek bir faiz oranı ile fiyat istikrarının bozulmasına etki ederek bireylerin yaşam standartlarının düşmesine ve yatırımların önemli ölçüde azalmasına yol açmıştır (Gülşen & Kara, 2019). Temel ihtiyaçlardaki artışlar, kişilerin günlük ihtiyaçlarını karşılama yeteneklerini zorlayarak, paranın nasıl harcanacağı ya da paranın nasıl tasarruf edileceği konusunda bireylerin karar vermesini güçleştirmektedir (Jones, 2022; Nationwide, 2022; Rosenbaum, 2022).

1990'lı yılların başlarından bu yana uzun süredir devam eden düşük enflasyon ardından, 2020'lerin başında fiyat enflasyonu bir kez daha ciddi ekonomik sorun haline gelmiştir. Özellikle COVID-19 sırasında küresel üretim ve sevkiyatta yaşanan kesinti ve Rusya-Ukrayna savaşı gibi etkenlerden dolayı enerji ve emtia tedarikinde kesintiler yaşanarak arz kıtlığını artırmıştır. Artan arz kıtlığı beraberinde güçlü bir talep artışını doğurmuştur (Lu vd., 2023). Enflasyon muhasebesi, Kasım 2021'deki verilerin açıklanmasıyla tekrardan gündeme gelmiş ve sonrasında Aralık 2021'de enflasyon muhasebesi giderek hız kazanmaya başlamıştır (Özdemir, 2023). Enflasyon muhasebesi uygulamaları Türkiye'de son olarak 2004 yılında uygulanmış olup 2021 yılına kadar rafa kaldırılmıştır. Fakat birçok uzman ve ekonomist tarafından enflasyon muhasebesinin uygulanmasının gerektiği defalarca dile getirilmiştir. Enflasyon muhasebesinin yeniden uygulanması gerektiğine ilişkin esaslar 2023 yılının sonunda kamu idaresince resmi olarak ilan edilmiştir (Çetin & Bozdoğan, 2023).

Küreselleşme, rekabet ve ekonomik sistem içerisinde işletmeleri her alanda derinden etkileyen yüksek enflasyon, geleneksel muhasebe kapsamında sağlanan verilerin gerçeklik payını ortadan kaldırmış ve çoğu kez yanıltıcı bilgilerin düzenlenmesine ortam yaratmıştır. Enflasyon hem finansal tablolar hem özsermaye hem de dönem karı veya zararında meydana getirdiği uçurum farklılıkları nedeniyle tekrardan gündeme gelmiştir (Açık, 2006). Enflasyon muhasebesinin temel amacı, paranın satın alma gücündeki değişim baz alınarak, finansal tablolarının gerçeği yansıtması, aynı para birimiyle ifade edilmesi ve işletmenin gelir ve giderlerinin cari para değeriyle açıklanması gibi konularda işletmelerin gerçek karını ve zararını ortaya koymaktır (Öksüz, 2003).

Bu açıklamalar doğrultusunda işletmeler tarafından düzenlenen finansal tabloların güvenilir ve gerçeğe uygun değer ile sunulabilmesi kapsamında enflasyon muhasebesinin yapılması artık ihtiyari olmaktan çıkıp zorunluluk haline gelmiştir.

Bu çalışmanın amacı, ABC işletmesinin Türkiye'deki enflasyon muhasebesine ilişkin stok ve sabit kıymet kalemlerinin VUK kapsamında enflasyon öncesi ve sonrası karşılaştırmalı olarak incelemek ve ortaya çıkan tutarların vergisel etkisi ile dönem karı veya zararını enflasyon muhasebesi çerçevesinde değerlendirerek görüş ve öneriler sunmaktır.

2. Literatür Değerlendirmesi

Gökten vd., (2023), çalışmalarında enflasyon muhasebesinin stok kalemleri üzerinde etkisini ölçmek üzere BIST 30 endeksinde yer alan imalat şirketlerinde araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda, enflasyon düzeltmesinin gerekli ve önemli olduğu ve ayrıca enflasyon düzeltmesinin finansal durum ve kar veya zarar tablosunda önemli değişikliklere yol açtığını belirtmişlerdir.

Arzova ve Şahin (2022), çalışmalarında TMS 29 ve BOBİ FRS standartları kapsamında enflasyon muhasebesinin etkilerini analiz ederek uygulamaya yönelik birçok örneklere yer vermişlerdir. Çalışma sonucunda, enflasyon muhasebesi uygulamalarının TMS 29 ve BOBİ FRS çerçevesinde eksiklikleri olduğu kanaatine varmışlardır.

Şanlı (2022), çalışmasında sanayi üretim endeksinin TEFE ve ABD doları kuru üzerindeki etkisi ölçmek üzere araştırma yapmıştır. İnceleme dönemleri 2005:1-2021:11 dönemine ait veriler olup araştırmada, nominal döviz kurunda ve sanayi üretim endeksindeki %1'lik artış sırasıyla enflasyon oranlarını %0.8 ve %0.5 artırdığını tespit etmiştir.

Khieu (2021), çalışmasında Vietnam'da 1995-2012 yılları arasında enflasyon, bütçe açıkları ve para arzı arasında ilişkinin olup olmadığını incelemiştir. Araştırma sonucunda, enflasyonun para arzına yönelik pozitif şoklara tepki olarak arttığı, bütçe açıklarının ise enflasyon ve para arzı üzerinde bir etkisinin olmadığı sonucuna varmıştır.

Kantar vd., (2021), çalışmalarında enflasyonun finansal oranlara etkisinin olup olmadığını araştırmışlardır. Araştırma sonucunda, enflasyonun karlılık ve likidite oranları üzerinde negatif etkisi olduğunu tespit etmişlerdir.

Köse ve Ünal (2021), çalışmalarında petrol fiyatı oynaklığı, döviz kuru ve petrol fiyatının işgücü maliyet enflasyonuna olan etkisini değerlendirmek üzere 1988:3-2019:8 dönemine ait verileri kullanarak VAR analiz yöntemiyle araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda, döviz kurunun en yüksek enflasyonist etkiye sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Banerjee vd. (2020), çalışmalarında Phillips eğrisindeki enflasyonun değişimini incelemek üzere 43 ülkede araştırma yapmışlardır. Elde edilen sonuçlara göre, deflasyon riskinin gelişmiş ülkelerde fazla olduğu, gelişmekte olan ülkelerde ise enflasyonist baskının daha ağır olduğu gözlemlenmiştir.

2020 yılı İsviçre'deki enflasyon oranını tahmin eden Seiler (2020), açıklanan enflasyon oranının düşük olduğunu belirtmiştir. Enflasyon oranının COVID-19 salgınında karantina sırasında TÜFE enflasyonun önerdiğinden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Benzer çalışmayı ABD'de ele alan (Cavallo, 2020) ise çalışmasında pandeminin ilk üç ayında açıklanan oranların tahmin edilen TÜFE'den daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Tamimi ve Orban (2020), çalışmalarında hiperenflasyonun finansal sonuçlar üzerinde bir etkisinin olup olmadığını değerlendirmek üzere araştırma yapmışlardır. Elde edilen sonuçlara göre, hiperenflasyonun finansal sonuçları eksik ve yanıltıcı şekilde açıklayarak, doğru kararların alınmasını güçleştirdiğini vurgulamışlardır.

Olawaju vd., (2020), çalışmalarında enflasyon muhasebesinin perakende mağazalarının örgütsel kararları ve finansal performans üzerindeki etkilerini analiz etmek üzere araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda, enflasyondaki değişikliklerin perakende mağazaları tarafından her zaman dikkate alınması gerektiği ve enflasyon muhasebesi tekniklerini uygulamaları halinde finansal tablolarda daha doğru sonuçları elde edebileceklerini tespit etmişlerdir.

Varol (2022), çalışmasında enflasyon muhasebesini vergi mevzuatı ile muhasebe standartları çerçevesinde değerlendirerek, enflasyon düzeltmesi için TÜİK'in verileri temel alınması halinde yüksek olduğunu ve enflasyon düzeltmesi uygulamasında muhasebe standartları ile vergi mevzuatı arasında uyumsuzlukların olduğunu belirtmiştir.

Diler (2020), çalışmasında 1988-2017 dönemine ait zaman serisi veri seti ile ekonometrik yöntemler kullanarak, enflasyonun kurumlar vergisi geliri ve ekonomik özgürlük endeksi üzerindeki etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, kurumlar vergisi gelirlerinin nedeni olarak Türkiye'de enflasyon oranı olduğu, ekonomik özgürlük endeksinin ise kurumlar vergisi gelirlerinin nedeni olmadığını tam tersi ekonomik özgürlük endeksi ile enflasyon oranı nedeninin kurumlar vergisi gelirlerinin olduğunu vurgulamıştır.

Gobachew vd. (2018), çalışmalarında 1999 ve 2015 dönemleri arasında Etiyopya'da vergi gelirlerinin belirleyicilerini araştırmışlardır. Araştırma sonucunda, enflasyonun vergi gelirlerini olumsuz olarak etkilediğini tespit etmişlerdir. Benzer çalışma Andrejovska ve Pulikova (2018) tarafından yapılmış olup, Avrupa Birliği üyesi olan 28 ülkede panel veri analiz yöntemini kullanarak

vergi gelirlerini etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Araştırma sonucunda, enflasyonun vergi gelirlerini olumsuz etkilediği sonucuna varmışlardır.

Li ve Zhang (2014), çalışmalarında enflasyonun sermaye yapısı üzerindeki etkisini değerlendirmek üzere Çin borsasında işlem gören şirketlerin verileri ile ampirik bir araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda, enflasyonun borç oranını artıracığını, ancak kurumlar vergisi oranının azalması halinde borç seviyesinin düşeceğini vurgulamışlardır.

Samimi ve Abedini (2012), çalışmalarında enflasyon vergisi ile yolsuzluk arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu ve yolsuzlukla mücadele politikalarının uygulanması gerektiğini tavsiye etmişlerdir.

3. Enflasyon ve Enflasyon Muhasebesi Kapsamı

İşletmelerin temel hedefi büyüme ve süreklilik sağlamadır. Bu iki etkenin gelişmesinde en önemli şart yatırımlar olup işletmeler yatırımlarını yabancı ve özkaynaklarla finanse etmektedirler. Ancak işletmeler kaynaklar konusunda karar verirken geçmişteki verileri dikkate alarak geleceğe yönelik tahminlerde enflasyon nedeni ile süreçleri sağlıklı yönetememektedirler. Dolayısıyla işletmeler, orta ve uzun vadeli yatırımlardan kaçınmakta olup işletmelerin uluslararası alanlarda gelişimini fazlasıyla engellemektedir (Çelik, 2003). Enflasyon, belirli para biriminin satın alma gücü karşısında azalmasıdır. Enflasyon beklentileri makroekonomik temellerden etkilenmektedir (Feldkircher & Siklos, 2019). Bu kapsamda enflasyon hedeflemesi, gelecekteki enflasyona ilişkin beklentilerin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır (Ehrmann, 2021).

Enflasyon oranlarının yüksek olduğu dönemlerde işletmeye ait olan varlıkların değeri piyasa fiyatının altındadır. Tüm bunlarla birlikte paranın satın alma değerinin azalması, karın düşmesi, üretim maliyet fiyatlarının sürekli değişmesi, satış fiyatlarındaki yükseliş ve inişler vb. etkenlerin varlığı işletmelerin yükümlülüklerini artırmakta ve sermaye yapılarında bozulmalara yol açmaktadır (Yıldız, 2018).

Fiyatlar istikrarlı olduğunda, geleneksel muhasebe yöntemlerinin işleyişi son derece makul ve tatmin edicidir. Fakat tam tersi bir durumun yaşanması halinde düzenlenen finansal tablo raporları yanıltıcı hale gelebilmektedir (Zamel vd., 2020). Geleneksel muhasebenin ürettiği verilerden oluşan bilanço ve gelir tablosunda birçok kalem, enflasyon oranlarından değişime uğramaktadır (Gökten vd., 2023). Ülke ekonomileri için olmazsa olmaz ilkeler kapsamında ilk olarak fiyat istikrarının sağlanması ve daha sonra kişi başına düşen gelirin artması gelmektedir. Dolayısıyla fiyat istikrarı ve kişi başına düşen gelir ülke ekonomileri için büyük önem arz etmektedir (Kalkay, 2021).

Enflasyon iç ve dış ekonomik faktörlerden kaynaklanmaktadır (İslam vd., 2017). Enflasyon sorunlarının temel nedenleri ulusal para birimindeki azalış, döviz kurları ve ticarete yaşanan değişimler gelişmekte olan ülkelerdeki enflasyonu ciddi şekilde etkilemektedir (Coulibaly, 2021). Ayrıca dünya bankası tarafından 7 Haziran 2022'de yayınlanan "Küresel Ekonomik Beklentiler"

raporu'nda da ekonomik büyümenin zayıf olduğu, COVID-19 salgını ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin enflasyonun yükseldiği bir dönem içerisinde olduğunu belirtmiştir (The World Bank, 2022).

Enflasyon faktörü, parasal ve parasal olmayan varlıklar üzerinde etki ederken işletmenin kar ve zararı üzerinde de etkilere neden olmuştur. Geleneksel muhasebe tarafından oluşturulan bilgilerin işletmenin gerçek durumunu yansıtmaması adına enflasyon oranlarını dikkate alarak işletmeler veriler üzerinde değişiklik yapmak zorunda kalmışlardır. Bu durumun oluşmasında ve finansal tabloların gerçek durumu yansıtmalarında "enflasyon muhasebesi" önemli rol oynamaktadır. Bu açıklamalardan hareketle işletmelerin fiyatlardaki artışları dikkate alarak finansal tablolarını düzeltmelerine imkân sağlayan muhasebe sistemi "enflasyon muhasebesi" olarak ifade edilmektedir (TMS 29, 2020).

Enflasyon muhasebesi kavramı, finansal tablolarda bulunan verilerin paranın değeri karşısındaki durumu hususunda düzeltme işleminin yapılması şeklinde tanımlanabilmektedir. Enflasyon muhasebesi yöntemi, enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkilerini gidermek adına bir tedbir aracıdır (Akyol, 2023). Enflasyon muhasebesi, genel olarak muhasebe işlemlerinde ortaya çıkan eksikliklerin düzeltilmesine olanak sağlayan önlemler olarak ifade edilmektedir. Nedeni ise enflasyon muhasebesinin banka veya vergi muhasebesi, maliyet muhasebesi, muhasebe konularını kapsamayıp, muhasebe ilkeleri kapsamında para ile ölçülme kavramının enflasyon unsuru nedeniyle değerini kaybetmesi sonucunda söz konusu etkinliğin tekrardan kazanılmasını açıklamaktadır (Yalçın, 2006).

Enflasyon düzeltmesi VUK'a göre bilançoda yer alan parasal olmayan kalemlerde dikkate alınmakta olup gelir tablosunda enflasyon düzeltmesi uygulanmamaktadır. Enflasyon düzeltmesi kapsamında oluşan kazanç ya da kayıplar vergi matrahını etkilemese de enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan kazanç ve kayıplar 2024 tarihinden itibaren vergi matrahını ya artırıcı ya da azaltıcı yönde etkileyecektir (Çevik, 2023).

Yüksek enflasyon, işsizliği artırır ve gelişmeyi yavaşlatır. Ayrıca düşük gelir, gerekli ürünlerde tüketim aksaklığı yaratarak yaşam koşullarında düşüşe yol açarak toplumsal huzursuzluğu artırır (Hassan vd., 2016). Enflasyonun bu denli fazla olması yolsuzluğa da yol açabilir. Ekonomide yolsuzluk yaygın olduğunda, verimsizlik, yanlış kaynak tahsisi, işletmelere ve hükümete olan güven azalır. Yolsuzluk ekonomik istikrarı tehdit eder, yatırımları engeller ve refahı azaltır. Kaynakları bozarak fiyatları yükseltir (Ayodeji, 2020).

Enflasyon nedeniyle bilançolarda farklılıklar doğabilmekte ve vergi matrahlarında ortaya çıkan artış ve azalışlarda işletmeler ya fazla ya da az vergi ödeyebilmektedirler. Dolayısıyla işletmeler tarafından ödenen verginin gerçek kazanç kapsamında olmayıp, gerçek karlar üzerinden hesaplamalarda işletmelerin öz kaynaklarını korumaları güçleşmektedir (Akyol, 2023). Bunlara ek olarak işletmeler, finansal tablolarında gerçeğe uygun bilgiler yansıtabilme konusunda da birtakım zorluklar yaşamakta ve geleceğe yönelik hem planlama hem de karar alma süreçlerinde istenmeyen hataları yapabilmektedirler. Dolayısıyla bu tür problemlerin yaşanmaması, geleceğe yönelik daha sağlıklı kararların alınmasında, gerçek kârın tespitinde ve doğru vergilerin ödenmesinde enflasyon muhasebesi uygulamalarının kullanılması büyük önem arz etmektedir (Arzova & Şahin, 2022).

4. Enflasyon Muhasebe Uygulamalarının Stok ve Sabit Kıymet Kalemleri Üzerindeki Vergisel Etkisi

Bilanço esasına göre defter tutan ABC işletmesinin 31.12.2023 tarihli enflasyon düzeltmesi öncesine ait örnek bilançoları aşağıda verilmiştir.

Tablo 1.Düzeltilme Öncesi Bilanço

1 - DÖNEN VARLIKLAR	152.200.000,00	1 - KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	540.875.000,00
A - HAZIR DEĞERLER	22.150.000,00	A - MALİ BORÇLAR	357.525.000,00
1 - KASA	150.000,00	1 - BANKA KREDİLERİ	357.525.000,00
2 - ALINAN ÇEKLER	6.500.000,00	B - TİCARİ BORÇLAR	85.850.000,00
3 - BANKALAR	15.500.000,00	1 - SATICILAR	85.000.000,00
B - MENKUL KIYMETLER	3.000.000,00	2 - BORÇ SENETLERİ	0,00
1 - HİSSE SENETLERİ	3.000.000,00	3 - BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)	0,00
C - TİCARİ ALACAKLAR	24.800.000,00	4 - ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	850.000,00
1 - ALICILAR	23.000.000,00	C - DİĞER BORÇLAR	45.500.000,00
4 - VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	1.800.000,00	1 - ORTAKLARA BORÇLAR	0,00
6 - ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR	2.500.000,00	2 - İŞTİRAKLERE BORÇLAR	0,00
7 - ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)	2.500.000,00	3 - BAĞLI ORTAKLIKLARA BORÇLAR	45.500.000,00
D - DİĞER ALACAKLAR	3.325.000,00	4 - DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	0,00
1 - ORTAKLARDAN ALACAKLAR	700.000,00	D - ALINAN AVANSLAR	25.000.000,00
2 - İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR	2.500.000,00	1 - ALINAN SİPARİŞ AVANSLAR	25.000.000,00
4 - PERSONELDEN ALACAKLAR	125.000,00	F - ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	27.000.000,00
E - STOKLAR	95.000.000,00	1 - ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	12.500.000,00
1 - İLK MADDE VE MALZEME	15.000.000,00	2 - ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	14.500.000,00
3 - MAMÜLLER	40.000.000,00	E - BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0,00
4 - TİCARİ MALLAR	25.000.000,00	1 - KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	0,00
7 - VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	15.000.000,00	3 - ÖZ KAYNAKLAR	
G - GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	250.000,00	A - ÖDENMİŞ SERMAYE	380.000.000,00
1 - GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	250.000,00	1 - SERMAYE	380.000.000,00
H - DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	3.675.000,00	2 - ÖDENMEMİŞ SERMAYE (-)	0,00
1 - DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ	3.675.000,00	B - SERMAYE YEDEKLERİ	15.000.000,00

		1 – HİSSE SENETLERİ İHRAÇ PRİMLERİ	0,00
2 – DURAN VARLIKLAR		2 – HİSSE SENEDİ İPTAL KARARLARI	0,00
C – MALİ DURAN VARLIKLAR	250.000.000,00	3 – M.D.V. YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI	0,00
3 – İŞTİRAKLER	250.000.000,00	4 – İŞTİRAKLER YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI	0,00
D – MADDİ DURAN VARLIKLAR	624.175.000,00	5 – KAYDA ALINAN EMTİA KARŞILIĞI	15.000.000,00
1 – ARAZİ VE ARSALAR	12.800.000,00	C – KAR YEDEKLERİ	31.500.000,00
3 – BİNALAR	250.000.000,00	1 – YASAL YEDEKLER	17.500.000,00
4 – TESİS MAKİNA VE CİHAZLAR	255.000.000,00	2 – STATÜ YEDEKLER	0,00
5 – TAŞITLAR	171.250.000,00	3 – ALAĞANÜSTÜ YEDEKLER	0,00
6 – DEMİRBAŞLAR	17.500.000,00	4 – DİĞER KAR YEDEKLERİ	0,00
8 – BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	82.375.000,00	5 – ÖZEL FONLAR	14.000.000,00
E – MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	16.000.000,00	D – GEÇMİŞ YIL KARLARI	85.000.000,00
1 – HAKLAR	20.000.000,00	E – GEÇMİŞ YIL ZARARLARI	-65.000.000,00
7 – BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	4.000.000,00	F – DÖNEM NET KARI (ZARARI)	55.000.000,00
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	890.175.000,00	ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI	501.500.000,00
AKTİF TOPLAMI	1.042.375.000,00	PASİF TOPLAMI	1.042.375.000,00

VUK'nun 298 nolu madde kapsamında finansal tablo kalemleri parasal ve parasal olmayan kalemler şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Söz konusu sözel ifade Tablo 2'de görselleştirilmiştir.

Tablo 2. Finansal Tablo Kalemleri

Bilanço	
Aktif	Pasif
Parasal Varlıklar	Parasal Kaynaklar
Parasal Olmayan Varlıklar	Parasal Olmayan Kaynaklar

Kaynak: (VUK , 2023).

Parasal olmayan varlıklar ve parasal olmayan kaynaklar aktif ve pasif gruba ayrılmış olup hangi kalemlerin enflasyon düzeltmesine tabi olduğu detaylı olarak Tablo 3'te sunulmuştur. (VUK , 2023).

Tablo 3. Parasal Olmayan Varlıklar ve Parasal Olmayan Kaynaklar

Parasal Olmayan Varlıklar (Aktif Hesaplar)	Parasal Olmayan Kaynaklar (Pasif Hesaplar)
Menkul Kıymetler	Alınan Avanslar

<i>Hisse Senetleri</i>	Enflasyona Tabi	<i>Alınan Sipariş Avansları</i>	Enflasyona Tabi
Stoklar		Ödenmiş Sermaye	
<i>İlk Madde ve Malzeme</i>	Enflasyona Tabi	<i>Sermaye (Nakit)</i>	Enflasyona Tabi
<i>Mamuller</i>	Enflasyona Tabi	<i>Sermaye (Geçmiş Yıl Karları)</i>	Enflasyona Tabi
<i>Ticari Mallar</i>	Enflasyona Tabi	Sermaye Yedekleri	
<i>Verilen Sipariş avansları</i>	Enflasyona Tabi	<i>Hisse Senedi İhraç Primleri</i>	Enflasyona Tabi
Gelecek Aylara Ait Gid. Ve Gelir Tah.		<i>Kayda Alınan Emtia Karşılığı</i>	Enflasyona Tabi
<i>Gelecek Aylara Ait Giderler</i>	Enflasyona Tabi	Kar Yedekleri	
Mali Duran Varlıklar		Yasal Yedekler	Enflasyona Tabi
<i>İştirakler</i>	Enflasyona Tabi	<i>2016 Yılı Karından Ayrılan</i>	Enflasyona Tabi
Maddi Duran Varlıklar		<i>2017 Yılı Karından Ayrılan</i>	Enflasyona Tabi
<i>Arsa ve Araziler</i>	Enflasyona Tabi	<i>2020 Yılı Karından Ayrılan</i>	Enflasyona Tabi
<i>Binalar</i>	Enflasyona Tabi	<i>2022 Yılı Karından Ayrılan</i>	Enflasyona Tabi
<i>Tesis, Makine ve Cihazlar</i>	Enflasyona Tabi	Özel Fonlar (Yenileme Fonu)	Enflasyona Tabi
<i>Taşıtlar</i>	Enflasyona Tabi		
<i>Demirbaşlar</i>	Enflasyona Tabi		
<i>Birikmiş Amortismanlar (-)</i>	Enflasyona Tabi		
Maddi Olmayan Duran Varlıklar			
<i>Haklar</i>	Enflasyona Tabi		
<i>Birikmiş Amortismanlar (-)</i>	Enflasyona Tabi		

Sermaye hesabında enflasyon düzeltmesi önem gerektiren bir konu olup; sermaye hesabı enflasyon düzeltmesine tabi tutulurken sermayeye daha önce eklenmiş bir takım fon ve artışlar düşürülür. Örneğimizde de görüldüğü üzere sermaye hesabının içerisinde; 75.000.000,00 TL nakit sermaye, 50.000.000,00 TL geçmiş yıl karları, 255.000.000,00 TL KVK geçici 15'inci madde kapsamında fon mevcuttur. KVK'nun geçici 15'inci maddesi kapsamında ilave edilen fon 31.12.2023 tarihli bilançonun düzeltmesi esnasında dikkate alınmayacaktır.

1. Parasal Olmayan Kıymetlerin Enflasyon Düzeltmesinde Esas Alınacak Tutarların Belirlenmesi (Tespit Edilmiş)

Tablo 4. Parasal Olmayan Varlıkların Düzeltmeye Esas Tutarları

PARASAL OLMAYAN VARLIKLAR	
B. MENKUL KIYMETLER	
Hisse Senetleri	3.000.000,00
E. STOKLAR	
İlk Madde ve Malzeme	15.000.000,00

Mamuller	40.000.000,00
Ticari Mallar	25.000.000,00
Verilen Sipariş Avansları	15.000.000,00
G. GELECEK AYLARA AİT GİD. VE GELİR TAHAK.	
Gelecek Aylara Ait Giderler	250.000,00
C-MALİ DURAN VARLIKLAR	
İştirakler	25.000.000,00
D.MADDİ DURAN VARLIKLAR	
Arazi ve Arsalar	12.800.000,00
Binalar	250.000.000,00
Tesis, Makine ve Cihazlar	255.000.000,00
Taşıtlar	171.250.000,00
Demirbaşlar	17.500.000,00
Birikmiş Amortismanlar (-)	82.375.000,00
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	
Haklar	20.000.000,00
Birikmiş Amortismanlar (-)	4.000.000,00

Tablo 5. Parasal Olmayan Kaynakların Düzeltmeye Esas Tutarları

PARASAL OLMAYAN KAYNAKLAR	Düzeltmeye Esas Tutar
C. ALINAN AVANSLAR	
Alınan Sipariş Avansları	25.000.000,00
A. ÖDENMİŞ SERMAYE	135.000.000,00
Sermaye (Kuruluş Sermayesi +Nakit)	75.000.000,00
Sermaye (Geçmiş Yıl Karları)	50.000.000,00
B – SERMAYE YEDEKLERİ	
Kayda Alınan Emtia Karşılığı	15.000.000,00
C. KAR YEDEKLERİ	
Yasal Yedekler	8.535.500,00
2016 Yılı Karından Ayrılan	6.000.000,00
2017 Yılı Karından Ayrılan	5.500.000,00
2020 Yılı Karından Ayrılan	2.500.000,00
2022 Yılı Karından Ayrılan	3.500.000,00
Özel Fonlar (Yenileme Fonu)	14.000.000,00

2. Enflasyon Muhasebesi Kapsamında “Düzeltme Katsayılarının Belirlenmesi”

Enflasyon Muhasebesi kapsamında düzeltme katsayısı ilgili bilançoya ilişkin fiyat endeksinin (31.12.2023) düzeltmeye esas alınan tarihi içeren aya ilişkin fiyat endeksine bölünmesi suretiyle tespit edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda; Düzeltilmiş Tutar: Düzeltme Tutarı x Düzeltme Katsayısı şeklinde belirtilir.

Tablo 6. Stok ve Sabit Kıymetlerde Enflasyon Fark Tutarları

PARASAL OLMAYAN VARLIKLAR	Düzeltmeye Esas Tutar	Düzeltmeye Esas Tarihi	Düzeltmeye Esas Yİ-ÜFE	31/12/2023 Yİ-ÜFE	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Tutar	Enflasyon Fark Hesabı
B. MENKUL KIYMETLER							
Hisse Senetleri	3.000.000,00	Satın Alma Tarihi (Haz 2021)	693,54	2915,02	4,20310	12.609.308,76	9.609.308,76
E. STOKLAR							
İlk Madde ve Malzeme	15.000.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi	TOPLULAŞTIRILMIŞ YÖNTEM		1,16055	17.408.300,99	2.408.300,99
Mamüller	40.000.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi	TOPLULAŞTIRILMIŞ YÖNTEM		1,16055	46.422.135,96	6.422.135,96
Ticari Mallar	25.000.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi	TOPLULAŞTIRILMIŞ YÖNTEM		1,16055	29.013.834,98	4.013.834,98
Verilen Sipariş Avansları	15.000.000,00	Ödeme Tarihi (Tem 2023)	2511,75	2915,02	1,16055	17.408.300,99	2.408.300,99
G. GELECEK AYLARA AİT GİD. VE GELİR TAHAK.							
Gelecek Aylara Ait Giderler	250.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Mart 2022)	1321,9	2915,02	2,20517	551.293,59	301.293,59
C-MALİ DURAN VARLIKLAR							
İştirakler	250.000.000,00	Satın Alma Tarihi (Şubat 2022)	1210,6	2915,02	2,40791	601.978.357,84	351.978.357,84
D.MADDİ DURAN VARLIKLAR							
Arazi ve Arsalar	12.800.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Ağustos 2017)	300,18	2915,02	9,71091	124.299.606,90	111.499.606,90
Binalar	250.000.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Ocak 2018)	319,6	2915,02	9,12084	2.280.209.637,05	2.030.209.637,05
Tesis, Makine ve Cihazlar	255.000.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Mayıs 2019)	456,74	2915,02	6,38223	1.627.468.800,63	1.372.468.800,63

Taşıtlar	171.250.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Haziran 2019)	457,16	2915,02	6,37637	1.091.952.872,08	920.702.872,08
Demirbaşlar	17.500.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Temmuz 2019)	452,63	2915,02	6,44018	112.703.201,29	95.203.201,29
Birikmiş Amortismanlar (-)	82.375.000,00	İktisadi Kıymetin Değerindeki Artış Oranı					
E. MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR							
Haklar	20.000.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Şubat 2023)	2138,04	2915,02	1,36341	27.268.152,14	7.268.152,14
Birikmiş Amortismanlar (-)	4.000.000,00	İktisadi Kıymetin Değerindeki Artış Oranı					

İlk madde ve malzeme, mamüller ve ticari mallar toplulaştırılmış yöntemlerden biri olan stok devir hızı yöntemi ile düzeltme işlemine tabi tutulmuştur.

Tablo 7. Stokların Düzeltilmesi

Stok Devir Hızı Yöntemi	
Stok Devir Hızı	2,2
Ortalama Stokta Kalma Süresi	$365/2,2=165$ gün
31/12/2023 Tarihli YÜFE	2915,02
30/07/2023 Tarihli YÜFE	2511,75
Düzeltilme Katsayısı (2915,02/2511,75=)	1,160553

İşletmeler stok devir hızı yönteminde ilk olarak stok devir hızını, daha sonrasında ortalama stokta kalma süresini hesaplamaları gerekmektedir. Dolayısıyla işletmeler, 2023 yılı sonunda bilançoda yer alan stokların hangi aydan kaldıklarını tespit edebileceklerdir. İşletmeler, kalan stoklarını tespit ettikten sonra düzeltmeye esas tarih itibarıyla düzeltme katsayısını bulmaları ve bu katsayıyla 2023 hesap dönemi sonuna ait bilançoda görünen stoklara ait tutarları hesaplamaları gerekmektedir. Birikmiş amortismanlar hesabı ise varlıkların bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak gerekli hesaplamaların yapılması gerekmektedir.

Tablo 8. Birikmiş Amortismanların Düzeltilmesi

Birikmiş Amortismanlar	Artış Oranı	Birikmiş Amortisman Tutarı	Düzeltilmiş BA	BA Artış
Binalar (2018 Ocak)	8,12084	30.000.000,00	273.625.156,45	243.625.156,45
Tesis Makine ve Cihazlar (2019 Mayıs)	5,38223	31.875.000,00	203.433.600,08	171.558.600,08
Taşıtlar (2019 Haziran)	5,37637	13.500.000,00	86.080.956,34	72.580.956,34
Demirbaşlar (2019 Temmuz)	5,44018	7.000.000,00	45.081.280,52	38.081.280,52
Haklar (2023 Şubat)	0,36341	4.000.000,00	5.453.630,43	1.453.630,43
		86.375.000,00	613.674.623,81	527.299.623,81

Tablo 9. Sermaye Hesabının Düzeltilmesi

Sermaye Hesabı	380.000.000,00		1.014.154.996,38
Nakit	75.000.000,00	Nakit olarak ödenmiş sermaye Tahsil Tarihi	514.288.750,41
5520 sayılı Kanun geçici 15'inci Maddesi Kapsamında İlave Edilen Fon	255.000.000,00	Düzeltmeye Tabi Değil	0,00
Geçmiş Yıl karı	50.000.000,00	Geçmiş Yıl Karlarının Sermaye İlavesi Tescil Tarihi	499.866.245,97

Sermaye Düzeltme Olumlu Farkı: (1.014.154.996,38-380.000.000,00 =) 634.154.996,38 TL

Tablo 10. Pasif Olmayan Kaynakların Düzeltilmesi

PARASAL OLMAYAN KAYNAKLAR	Düzeltmeye Esas Tutar	Düzeltmeye Esas Tarihi	Düzeltmeye Esas Yİ-ÜFE	31/12/2023 Yİ-ÜFE	Düzeltilme Katsayısı	Düzeltilmiş Tutar	Enflasyon Fark Hesabı
Alınan Sipariş Avansları	25.000.000,00	Tahsil Tarihi (Ağustos 2023)	2659,6	2915,02	1,09604	27.400.924,95	2.400.924,95
A. ÖDENMİŞ SERMAYE							
Sermaye (Kuruluş Nakit)	5.000.000,00	Tahsil Tarihi (Ağustos 2014)	235,78	2915,02	12,36330	61.816.523,88	56.816.523,88
Sermaye (Geçmiş Yıl Karları)	50.000.000,00	Tescil Tarihi (Mart 2017)	291,58	2915,02	9,99732	499.866.245,97	449.866.245,97
Sermaye (Nakit)	70.000.000,00	Tahsil Tarihi (Kasım 2019)	450,97	2915,02	6,46389	452.472.226,53	382.472.226,53
B – SERMAYE YEDEKLERİ							
Kayda Alınan Emtia Karşılığı	15.000.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Ağustos 2023)	2659,6	2915,02	1,09604	16.440.554,97	1.440.554,97

C. KAR YEDEKLERİ							
Yasal Yedekler							
2016 Yılı Karından Ayrılan	6.000.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Mayıs 2017)	295,31	2915,02	9,87105	59.226.304,56	53.226.304,56
2017 Yılı Karından Ayrılan	5.500.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Mayıs 2018)	354,85	2915,02	8,21479	45.181.372,41	39.681.372,41
2019 Yılı Karından Ayrılan							
2020 Yılı Karından Ayrılan	2.500.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Mayıs 2021)	666,79	2915,02	4,37172	10.929.303,08	8.429.303,08
2021 Yılı Karından Ayrılan							
2022 Yılı Karından Ayrılan	3.500.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Mayıs 2023)	2179,02	2915,02	1,33777	4.682.182,82	1.182.182,82
Özel Fonlar (Yenileme Fonu)	14.000.000,00	Defterlere Kayıt Tarihi (Mart 2022)	1321,9	2915,02	2,20517	30.872.441,18	16.872.441,18

Enflasyon muhasebesi, ilgili varlıklara ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilmesi gerekmektedir. Enflasyon muhasebesi kapsamında parasal olmayan varlıklarda oluşan farklar hesabın alacağına, enflasyon muhasebesi sonucu parasal olmayan kaynaklarda oluşan farklar ise bu hesabın borcuna kaydedilir. Parasal olmayan bilanço kalemlerinin düzeltilmesi sonucu oluşan farklar, ilgili varlık ve kaynaklara ilişkin defter-i kebir hesaplarına (bu hesaplarda enflasyon düzeltmelerinin yarattığı farklar için açılacak tali hesaplara) kaydedilir. Parasal olmayan varlık kalemlerinin enflasyona göre düzeltilmesi sonucu ortaya çıkan artışlar bu hesabın alacağına, parasal olmayan kaynak kalemlerindeki artışlar ise borcuna kaydedilir. Bu hesapların alacak ve borç kalanı vermesi durumunda ise “648 – Enflasyon Düzeltmesi Karları” veya “658-Enflasyon Düzeltmesi Zararları” hesabına devredilerek kapatılır.

Tablo 11. Düzeltme İşlemlerini İlişkin Muhasebe Kayıtları

	BORÇ	ALACAK
110 HİSSE SENETLERİ H. 110.01 Hisse Senetleri Enflasyon Fark H. 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	9.609.308,76	9.609.308,76
150 İLK MADDE VE MALZEME H. 150.01 İlk Madde ve Malzeme Enflasyon Fark H 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	2.408.300,99	2.408.300,99
152 MAMÜLLER H. 152.01 Mamuller Enflasyon Fark 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	6.422.135,96	6.422.135,96

153 TİCARİ MALLAR H. 153.01 Ticari Mallar Enflasyon Fark 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	4.013.834,98	4.013.834,98
159 VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI 159.01 Verilen Sip.Avans. Enflasyon Farkı 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	2.408.300,99	2.408.300,99
180 GELECEK AYLARA AİT GİDERLER 180.01 Gelecek Aylara Ait Gid. Enflasyon Fark Hesabı 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	301.293,59	301.293,59
242 İŞTİRAKLER H. 242.01 İştirakler Enflasyon Fark H. 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	351.978.357,84	351.978.357,84
250 ARAZİ VE ARSALAR H. 250.01 Arazi ve Arsalar Enflasyon Fark H. 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	111.499.606,90	111.499.606,90
252 BİNALAR H. 252.01 Binalar Enflasyon Fark H. 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	2.030.209.637,05	2.030.209.637,05
253 TESİS MAKİNE VE CİHAZLAR H. 252.01 Tesis Makine ve Cihazlar Enflasyon Fark H. 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	1.372.468.800,63	1.372.468.800,63
254 TAŞITLAR H. 254.01 Taşıtlar Enflasyon Fark H. . 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	920.702.872,08	920.702.872,08
255 DEMİRBAŞLAR H. 254.01 Demirbaşlar Enflasyon Fark H. 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	95.203.201,29	95.203.201,29
260 HAKLAR H. 260.01 Haklar Enflasyon Fark H. 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	7.268.152,14	7.268.152,14
698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI 257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR H. 257.02 Binalar Enflasyon Fark H. 257.03 Tesis Makine ve Cih Enf. Fark H. 257.04 Taşıtlar Fark Enf. Fark H. 257.01 Demirbaşlar Enf.Fark H.	525.845.993,38	525.845.993,38
698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI 268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR H. 257.01 Haklar Enflasyon Fark H.	1.453.630,43	1.453.630,43
698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI 340 ALINAN SİPARİŞ AVANS H. 340. Alınan Sip.Ava. Enf. Fark H.	2.400.924,95	2.400.924,95
698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI 502 SERMAYE DÜZ.OULUMLU F. H. 502.01 Enflasyon Fark H. Nakit 502.01 Enflasyon Fark H. Geçmiş Yıl Karı	634.154.996,38	634.154.996,38

698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI 525 KAYDA ALINAN EMTİA KAR. H. 525.01 Enflasyon Fark H.	1.440.554,97	1.440.554,97
698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI 540 YASAL YEDEKLER H. 540.01 Enflasyon Fark H.	102.519.162,87	102.519.162,87
698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI 549 ÖZEL FONLAR H. 540.01 Enflasyon Fark H.	16.872.441,18	16.872.441,18
580 GEÇMİŞ YIL KARLARI H. 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	85.000.000,00	85.000.000,00
590 DÖNEM NET KARI H. 698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI	55.000.000,00	55.000.000,00
698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI 570 GEÇMİŞ YIL ZARARLARI H.	65.000.000,00	65.000.000,00
698-ENFLASYON DÜZELTME HESABI 570 GEÇMİŞ YIL KARLARI H. 570.01 2022 ve öncesi karlar 85.000.000,00 570.02 2023 Karı 55.000.000,00	3.704.806.099,03	3.704.806.099,03

Geçmiş yıl karları/zararlarında, 31.12.2023 tarihli bilançonun enflasyon düzeltmesine tabi tutulması esnasında bilançolarda yer alan “570 Geçmiş Yıl Karları Hesabı” ile “590 Dönem Net Karı” hesabı “698 Enflasyon Düzeltme Hesabı”nın alacağına, “580 Geçmiş Yıl Zararları Hesabı” ile “591 Dönem Net Zararı” hesabı “698 Enflasyon Düzeltme Hesabı”nın borcuna aktararak kapatılması gerekmekte olup düzeltilmiş bilançolarda gösterilmemesi gerekmektedir. “698” no.lu hesabın bakiyesi ise düzeltilmiş bilançoda geçmiş yıl kar veya zararları hesabının alt hesaplarında izlenmesi gerekmektedir. Alt hesaplarda izlenen bu tutarlar 2024 ve sonrasında düzeltme işlemine tabi tutulacaktır. Geçmiş yıl karı gider etkisi, geçmiş yıl zararı ise gelir etkisi yaratmaya devam edecektir. Aynı düzenleme uyarınca; düzeltme öncesi geçmiş yıl ve/veya carî dönem ticari karının 1/1/2024 tarihinden sonra kar dağıtımına konu edilmesi hariç; 2023 yılı enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan geçmiş yıl karının herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledilmesi veya işletmeden çekilmesi durumunda tutarların bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin bu dönemde gelir veya kurumlar vergisine tabi tutulması öngörülmüştür.

Tablo 12. Enflasyon Düzeltme Hesabı (689 No.lu Hesap)

698 ENFLASYON DÜZELTME HESABI		
	525.845.993,38	9.609.308,76
	1.453.630,43	2.408.300,99
	757.388.080,35	6.422.135,96
	65.000.000,00	4.013.834,98
TOPLAM 1.349.687.704,16		2.408.300,99
Geçmiş yıl Karı 3.704.806.099,03		301.293,59
		351.978.357,84

	111.499.606,90
	2.030.209.637,05
	1.372.468.800,63
	920.702.872,08
	95.203.201,29
	7.268.152,14
	85.000.000,00
	55.000.000,00
	5.054.493.803,19

Tablo 13. Düzeltilmiş Bilanço

31.12.2023 YILI DÜZELTİLMİŞ BİLANÇO			
1 - DÖNEN VARLIKLAR	177.363.175,26	1 - KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	543.275.924,95
A - HAZIR DEĞERLER	22.150.000,00	A - MALİ BORÇLAR	357.525.000,00
1 - KASA	150.000,00	1 - BANKA KREDİLERİ	357.525.000,00
2 - ALINAN ÇEKLER	6.500.000,00	B - TİCARİ BORÇLAR	85.850.000,00
3 - BANKALAR	15.500.000,00	1 - SATICILAR	85.000.000,00
B - MENKUL KIYMETLER	12.609.308,76	2 - BORÇ SENETLERİ	0,00
1 - HİSSE SENETLERİ	12.609.308,76	3 - BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)	0,00
C - TİCARİ ALACAKLAR	24.800.000,00	4 - ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	850.000,00
1 - ALICILAR	23.000.000,00	C - DİĞER BORÇLAR	45.500.000,00
4 - VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	1.800.000,00	1 - ORTAKLARA BORÇLAR	0,00
6 - ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR	2.500.000,00	2 - İŞTİRAKLERE BORÇLAR	0,00
7 - ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)	2.500.000,00	3 - BAĞLI ORTAKLIKLARA BORÇLAR	45.500.000,00
D - DİĞER ALACAKLAR	3.325.000,00	4 - DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	0,00
1 - ORTAKLARDAN ALACAKLAR	700.000,00	D - ALINAN AVANSLAR	27.400.924,95
2 - İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR	2.500.000,00	1 - ALINAN SİPARİŞ AVANSLAR	27.400.924,95
4 - PERSONELDEN ALACAKLAR	125.000,00	F - ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	27.000.000,00
E - STOKLAR	110.252.572,91	1 - ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	12.500.000,00
1 - İLK MADDE VE MALZEME	17.408.300,99	2 - ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	14.500.000,00
3 - MAMÜLLER	46.422.135,96	E - BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0,00
4 - TİCARİ MALLAR	29.013.834,98	1 - KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	0,00
7 - VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	17.408.300,99	3 - ÖZ KAYNAKLAR	

G – GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	551.293,59	A – ÖDENMİŞ SERMAYE	1.014.154.996,38
1 – GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	551.293,59	1 – SERMAYE	380.000.000,00
H – DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	3.675.000,00	2 – SERMAYE DÜZELTMESİ OLUMLU FARKI	634.154.996,38
1 – DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ	3.675.000,00	B – SERMAYE YEDEKLERİ	16.440.554,97
		1 – HİSSE SENETLERİ İHRAÇ PRİMLERİ	0,00
2 – DURAN VARLIKLAR		2 – HİSSE SENEDİ İPTAL KARARLARI	0,00
C – MALİ DURAN VARLIKLAR	601.978.357,84	3 – M.D.V. YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI	0,00
3 – İŞTİRAKLER	601.978.357,84	4 – İŞTİRAKLER YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI	0,00
D – MADDİ DURAN VARLIKLAR	4.628.413.124,57	5 – KAYDA ALINAN EMTİA KARŞILIĞI	16.440.554,97
1 – ARAZİ VE ARSALAR	124.299.606,90	C – KAR YEDEKLERİ	150.891.604,05
3 – BİNALAR	2.280.209.637,05	1 – YASAL YEDEKLER	120.019.162,87
4 – TESİS MAKİNA VE CİHAZLAR	1.627.468.800,63	2 – STATÜ YEDEKLER	0,00
5 – TAŞITLAR	1.091.952.872,08	3 – ALAĞANÜSTÜ YEDEKLER	0,00
6 – DEMİRBAŞLAR	112.703.201,29	4 – DİĞER KAR YEDEKLERİ	0,00
8 – BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	608.220.993,38	5 – ÖZEL FONLAR	30.872.441,18
E – MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	21.814.521,71	D – GEÇMİŞ YIL KARLARI	3.704.806.099,03
1 – HAKLAR	27.268.152,14	E – GEÇMİŞ YIL ZARARLARI	0,00
7 – BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	5.453.630,43	F – DÖNEM NET KARI (ZARARI)	0,00
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	5.252.206.004,12	ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI	4.886.293.254,43
AKTİF TOPLAMI	5.429.569.179,38	PASİF TOPLAMI	5.429.569.179,38

Bu açıklamalar doğrultusunda ABC işletmesinin enflasyon öncesi ve sonrası karşılaştırılması bilançosu aşağıdaki gibidir;

Tablo 14. Karşılaştırmalı Bilanço

	Düzeltilme Öncesi	Düzeltilme Sonrası		Düzeltilme Öncesi	Düzeltilme Sonrası
1 – DÖNEN VARLIKLAR	152.200.000,00	177.363.175,26	1 – KISA VADELİ YABANCI KAYNAKLAR	540.875.000,00	543.275.924,95
A – HAZIR DEĞERLER	22.150.000,00	22.150.000,00	A – MALİ BORÇLAR	357.525.000,00	357.525.000,00

1 - KASA	150.000,00	150.000,00	1 - BANKA KREDİLERİ	357.525.000,00	357.525.000,00
2 - ALINAN ÇEKLER	6.500.000,00	6.500.000,00	B - TİCARİ BORÇLAR	85.850.000,00	85.850.000,00
3 - BANKALAR	15.500.000,00	15.500.000,00	1 - SATICILAR	85.000.000,00	85.000.000,00
B - MENKUL KIYMETLER	3.000.000,00	12.609.308,76	2 - BORÇ SENETLERİ	0,00	0,00
1 - HİSSE SENETLERİ	3.000.000,00	12.609.308,76	3 - BORÇ SENETLERİ REESKONTU (-)	0,00	0,00
C - TİCARİ ALACAKLAR	24.800.000,00	24.800.000,00	4 - ALINAN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	850.000,00	850.000,00
1 - ALICILAR	23.000.000,00	23.000.000,00	C - DİĞER BORÇLAR	45.500.000,00	45.500.000,00
4 - VERİLEN DEPOZİTO VE TEMİNATLAR	1.800.000,00	1.800.000,00	1 - ORTAKLARA BORÇLAR	0,00	0,00
6 - ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR	2.500.000,00	2.500.000,00	2 - İŞTİRAKLERE BORÇLAR	0,00	0,00
7 - ŞÜPHELİ TİCARİ ALACAKLAR KARŞILIĞI (-)	2.500.000,00	2.500.000,00	3 - BAĞLI ORTAKLIKLARA BORÇLAR	45.500.000,00	45.500.000,00
D - DİĞER ALACAKLAR	3.325.000,00	3.325.000,00	4 - DİĞER ÇEŞİTLİ BORÇLAR	0,00	0,00
1 - ORTAKLARDAN ALACAKLAR	700.000,00	700.000,00	D - ALINAN AVANSLAR	25.000.000,00	27.400.924,95
2 - İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR	2.500.000,00	2.500.000,00	1 - ALINAN SİPARİŞ AVANSLAR	25.000.000,00	27.400.924,95
4 - PERSONELDEN ALACAKLAR	125.000,00	125.000,00	F - ÖDENECEK VERGİ VE DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	27.000.000,00	27.000.000,00
E - STOKLAR	95.000.000,00	110.252.572,91	1 - ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR	12.500.000,00	12.500.000,00
1 - İLK MADDE VE MALZEME	15.000.000,00	17.408.300,99	2 - ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ	14.500.000,00	14.500.000,00
3 - MAMÜLLER	40.000.000,00	46.422.135,96	E - BORÇ VE GİDER KARŞILIKLARI	0,00	
4 - TİCARİ MALLAR	25.000.000,00	29.013.834,98	1 - KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI	0,00	
7 - VERİLEN SİPARİŞ AVANSLARI	15.000.000,00	17.408.300,99	3 - ÖZ KAYNAKLAR		
G - GELECEK AYLARA AİT GİDERLER VE GELİR TAHAKKUKLARI	250.000,00	551.293,59	A - ÖDENMİŞ SERMAYE	380.000.000,00	1.014.154.996,38

1 - GELECEK AYLARA AİT GİDERLER	250.000,00	551.293,59	1 - SERMAYE	380.000.000,00	380.000.000,00
H - DİĞER DÖNEN VARLIKLAR	3.675.000,00	3.675.000,00	2 - SERMAYE DÜZELTMESİ OLURLU FARKI	0,00	634.154.996,38
1 - DEVREDEN KATMA DEĞER VERGİSİ	3.675.000,00	3.675.000,00	B - SERMAYE YEDEKLERİ	15.000.000,00	16.440.554,97
			1 - HİSSE SENETLERİ İHRAÇ PRİMLERİ	0,00	
2 - DURAN VARLIKLAR			2 - HİSSE SENEDİ İPTAL KARARLARI	0,00	
C - MALİ DURAN VARLIKLAR	250.000.000,00	601.978.357,84	3 - M.D.V. YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI	0,00	
			4 - İŞTİRAKLER YENİDEN DEĞERLEME ARTIŞLARI	0,00	
3 - İŞTİRAKLER	250.000.000,00	601.978.357,84	5 - KAYDA ALINAN EMTİA KARŞILIĞI	15.000.000,00	16.440.554,97
D - MADDİ DURAN VARLIKLAR	624.175.000,00	4.628.413.124,57	C - KAR YEDEKLERİ	31.500.000,00	150.891.604,05
1 - ARAZİ VE ARSALAR	12.800.000,00	124.299.606,90	1 - YASAL YEDEKLER	17.500.000,00	120.019.162,87
3 - BİNALAR	250.000.000,00	2.280.209.637,05	2 - STATÜ YEDEKLER	0,00	
4 - TESİS MAKİNA VE CİHAZLAR	255.000.000,00	1.627.468.800,63	3 - ALAĞANÜSTÜ YEDEKLER	0,00	
5 - TAŞITLAR	171.250.000,00	1.091.952.872,08	4 - DİĞER KAR YEDEKLERİ	0,00	
6 - DEMİRBAŞLAR	17.500.000,00	112.703.201,29	5 - ÖZEL FONLAR	14.000.000,00	30.872.441,18
8 - BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	82.375.000,00	608.220.993,38	D - GEÇMİŞ YIL KARLARI	85.000.000,00	3.704.806.099,03
E - MADDİ OLMAYAN DURAN VARLIKLAR	16.000.000,00	21.814.521,71	E - GEÇMİŞ YIL ZARARLARI	-65.000.000,00	0,00
1 - HAKLAR	20.000.000,00	27.268.152,14	F - DÖNEM NET KARI (ZARARI)	55.000.000,00	0,00
7 - BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR (-)	4.000.000,00	5.453.630,43	ÖZ KAYNAKLAR TOPLAMI	501.500.000,00	4.886.293.254,43
DURAN VARLIKLAR TOPLAMI	890.175.000,00	5.252.206.004,12	PASİF TOPLAMI	1.042.375.000,00	5.429.569.179,38
AKTİF TOPLAMI	1.042.375.000,00	5.429.569.179,38			

İşletmeler, 2023 yılı sonunda bilançolarında düzeltilme neticesinde ortaya çıkan geçmiş yıl zararlarını, öz sermaye farklarına mahsup edebileceklerdir. 213 sayılı Kanunun mükerrer 298 inci maddesinin (A) fıkrasının (1) numaralı bendi hükmü uyarınca, enflasyon düzeltmesine tâbi tutulan

parasal olmayan kıymetlerin elden çıkarılması halinde, bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farkları maliyet olarak dikkate alınacaktır. Amortismanlar ve itfa payları ise düzeltilmiş değerler üzerinden hesaplanması gerekmektedir. 2023 yılına ait düzeltmede ortaya çıkan geçmiş yıl karlarının kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilmesi mümkün olup kâr dağıtımı sayılmayacaktır. 2023 hesap dönemi sonuna ait düzeltilmiş bilançoda dönem net karı/zararı gösterilmeyecek olup düzeltme sonrası hesaplanan geçmiş yıl karı veya zararı bilançoda öz kaynaklar içinde yer alması gerekmektedir. 2023 yılına ait bilançonun düzeltilmesi sonucu oluşan geçmiş yıl karları veya zararları, kaydedildiği “Geçmiş Yıllar Karları/Zararları” hesabının alt hesabında izlenerek sonraki dönemlerde 213 sayılı Kanun’un mükerrer 298’ inci maddesi uyarınca düzeltme işlemine tabi tutulması gerekmektedir.

5.Sonuç

Finansal tabloların eksiksiz ve güvenilir hazırlanması, işletme yönetimi ile diğer paydaş gruplarının kararlarında hayati bir öneme sahiptir. İşletmelerin sürekliliği kapsamında da önem arz etmekte olup finansal tabloların doğruluğunun sağlanmasındaki en büyük risklerden biri de enflasyondur. Fiyat istikrarında oynamalara neden olan enflasyon, finansal tabloda yer alan kalemlerin gerçek değerinin doğru hesaplanmasında büyük engel yaratmaktadır.

Enflasyon muhasebesinin temel amacı, işletme yönetimi ve çıkar gruplarına karşı eksiksiz ve doğru finansal tabloların sunumunu gerçekleştirmektir. Enflasyon oynaklığında yaşanan istikrarsızlık her ne kadar 2023 dönemi için etki yaratmasa da daha sonraki yıllarda finansal tablo kalemlerinde ve ortaya çıkan vergisel boyutlarda etki yaratacağı aşikardır. Enflasyonun vergi matrahlarını hangi boyuta etkileyeceğine yönelik işletme ve diğer paydaş gruplar açısından önemlidir. Enflasyon muhasebesi, finansal tablolara güveni artırmakta olup enflasyon muhasebesi artık ihtiyari değil zorunluluk haline gelmiştir. Hesap kalemlerinin enflasyon karşısında gerçek değerlerinin hesaplanmasında verginin fazla ya da az ödenmesinde artırıcı ve azaltıcı yönde olup işletmeler nezdinde istikrarın sağlanmasında ve de devletin gerçek vergilerini tahsil etme hususunda önem arz etmektedir. Birçok kalemin enflasyon oranlarından değişime uğrayacağı düşünülerek geleneksel olarak düzenlenen finansal tabloların doğruluğu sorgulanır hale gelmiştir. Bu noktadan hareketle, enflasyon muhasebesi verginin tahsili kapsamında adaletli vergi dağılımında önem taşımaktadır.

Çalışma, enflasyon karşısında stok ve sabit kıymetlerin düzeltme öncesi ve sonrası vergisel etkileri ve bu vergisel etkilerin dönem karı veya zararına olan değişimleri tespit etmek olup bir işletmenin 31.12.2023 bilançosu örneklem alınarak stok ve sabit kıymet kalemleri ile ilgili değişimler uygulamada anlatılmaya çalışılmıştır. Söz konusu uygulamada, stoklar bağlamında stok kalemlerinin düzeltme öncesi Düzeltmeye Esas Tarihi “defter kayıt tarihi” şeklinde olup “Düzeltmeye Esas Yİ-ÜFE” ve “31/12/2023 Yİ-ÜFE” kapsamında toplulaştırılmış yöntem kullanılarak hesaplamalar yapılmıştır. İlk Madde Malzeme, Mamüller ve Ticari Mallar kalemlerinde “Düzeltme Katsayısı” 1,16055 şeklinde dikkate alınarak, enflasyon fark hesaplarının İlk Madde Malzeme kaleminde 2.408.300,99 milyon TL, Mamüller hesabında 6.422.135,96 milyon TL ve Ticari Mallar hesabında ise 4.013.834,98 milyon

TL şeklindedir. Düzeltme öncesi bilançoda 15.000.000,00 milyon TL olan “Verilen Sipariş Avansları” kalemi Düzeltmeye Esas Tarihi Ödeme Tarihi (Tem 2023) şeklinde dikkate alınarak, Düzeltmeye Esas Yİ-ÜFE 2511,75 ve 31/12/2023 Yİ-ÜFE ise 2915,02 esas alındığı, Düzeltme Katsayısı olarak 1,16055 baz alınarak düzeltme sonrasında 17.408.300,99 milyon TL artışı gözlemlenmiş olup enflasyon fark hesabında bu tutarın 2.408.300,99 milyon TL olduğu tespit edilmiştir.

Maddi duran varlık kalemlerinde ise duran varlıkların defterlere kayıt tarihi baz alınarak “Arazi ve Arsalar” Düzeltme Katsayısı 9,71091, düzeltme sonrası enflasyon fark hesabının 111.499.606,90 milyon TL olduğu, “Binalar” hesabında Düzeltme Katsayısı 9,12084 dikkate alınarak, enflasyon fark hesabının 2.030.209.637,05 milyon TL olduğu, “Tesis, Makine ve Cihazlar” hesabında Düzeltme Katsayısı 6,38223 esas alınarak, enflasyon fark hesabının 1.372.468.800,63 milyon TL olduğu, “Taşıtlar” hesabında ise Düzeltme Katsayısı 6,37637 dikkate alınarak, enflasyon fark hesabının 920.702.872,08 milyon TL ve “Demirbaşlar” hesabında da Düzeltme Katsayısı 6,44018 esas alınarak düzeltme sonrası enflasyon fark hesabının 95.203.201,29 milyon TL olduğu görülmüştür. Birikmiş Amortismanlar kalemi ise iktisadi kıymetin değerindeki artış oranı dikkate alınarak hesaplamalar yapılmıştır.

Sonuç olarak, stoklar kalemlerinde toplam 15.252.572,90 milyon TL, Sabit kıymet kalemlerinde ise 4.530.084.117,95 TL 698-Enflasyon Düzeltme Hesabına borç olarak kaydedilmiştir. Birikmiş amortismanlarda ise 257.03 Tesis Makine ve Cihaz Enflasyon Fark Hesabı., 257.04 Taşıtlar Enflasyon Fark Hesabı ve 257.01 Demirbaşlar Enflasyon Fark Hesaplarında toplam 525.845.993,38 milyon TL 698 – Enflasyon Düzeltme Hesabı borcuna kaydedilmiştir. Stok ve sabit kıymet kalemleri hesaplamaları doğrultusunda enflasyon düzeltmesi stoklar kaleminde düzeltme öncesi 95.000.000,00 milyon TL, düzeltme sonrasında ise toplam 110.252.572,91 milyon TL artışı gözlemlenmiştir. Düzeltme öncesi 624.175.000,00 milyon TL olan sabit kıymet kalemlerinin düzeltme sonrası toplam 4.628.413.124,57 milyon TL artışı tespit edilmiştir. Dolayısıyla, işletmenin düzeltme öncesi 85.000.000,00 milyon TL olan Geçmiş Yıl Karlarının, enflasyon muhasebesi uygulamaları sonrasında diğer kalemlerin hesaplanmasıyla birlikte 3.704.806.099,03 milyon TL artışı saptanmıştır. Enflasyon düzeltmesi kapsamında vergisel boyutta değişikliklerin olduğu ve dönem karı/zararında farklılıklar yarattığı görülmektedir.

Kaynakça

- Açık, S. (2006). Enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkilerini giderici bir tedbir olarak enflasyon muhasebesi ve Türkiye'deki yasal düzenlemeler. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(2), 345-360.
- Agur, I., Capelle, D., Dell'Ariccia, G., & Sandri, D. (2022). *Monetary finance: do not touch, or handle with care?* Washington, DC, U.S.A.: International Monetary Fund, Publication Services, 1-47.
- Akinsola, F. A., & Odhiambo, N. M. (2017). Inflation and economic growth: a review of the international literature. *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, 20(3), 41–56.

- Akyol, M. (2023). Enflasyon ve enflasyon muhasebesi çerçevesinde bilançolara etkiye dair genel bakış. *Mali Çözüm*, 33(175), 279-290.
- Arzova, S. B., & Şahin, B. Ş. (2022). Yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama süreçleri ve enflasyon muhasebesinin finansal tablolara etkisi. *Mali Çözüm Dergisi*, 32(170), 13-31.
- Ayodeji, I. O. (2020). Panel logit regression analysis of the effects of corruption on inflation pattern in the Economic Community of West African states. *Heliyon*, 6(12), 1-10.
- Banerjee, R., Mehrotra, A., & Zampolli, F. (2020). Inflation at risk from Covid-19. *BIS Bulletin*. No:28.
- Benigno, G., di Giovanni, J., Groen, J. J., & Noble, A. I. (2022). *A new barometer of global supply chain pressures*. Liberty Street Economics 20220104, Federal Reserve Bank of New York.
- Caselli, F., Grigoli, F., Lian, W., & Sandri, D. (2020). *The great lockdown: dissecting the economic effects*. In World Economic Outlook.
- Cavallo, A. (2020). *Inflation with covid consumption baskets*. NBER Working Papers 27352, National Bureau of Economic Research, Inc.
- Cavallo, A., & Kryvtsov, O. (2021). *What can stockouts tell us about inflation? evidence from online micro data*. NBER Working Paper 29209. National Bureau of Economic Research, Inc.
- Coulibaly, S. (2021). COVID-19 policy responses, inflation and spillover effects in the West African economic and monetary union. *African Development Review*, 33(S1), 139-151.
- Çelik, A. (2003). *Uzmanlık Yeterlilik Tezi, Fiyatlar Seviyesindeki Değişmelerin Mali Tablolara etkileri ve enflasyon muhasebesi: enflasyon muhasebesi yöntemlerinden fiyatlar genel seviyesi modeli uygulanması*. Uzmanlık Yeterlilik Tezi. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İstatistik Genel Müdürlüğü Ankara.
- Çetin, Ö. O., & Bozdoğan, T. (2023). Enflasyon muhasebesine geri dönüş: enflasyon muhasebesi konulu makalelerin bibliyometrik analizi. *Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi*, (12), 78-89.
- Çevik, Z. (2023). Enflasyon düzeltmesinin finansal raporlamaya etkisi: Türkiye bağlamında bir inceleme. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar XVIII*, 207-223.
- Diler, H. G. (2020). Türkiye'de ekonomik özgürlük endeksi ve enflasyonun kurumlar vergisi geliri üzerindeki etkisi. *Econder International Academic Journal*, 4(2), 530-550.
- Ehrmann, M. (2021). Point targets, tolerance bands or target ranges? inflation target types and the anchoring of inflation expectations. *Journal of International Economics*, (132), 1-45.
- Eichenauer, V., & Sturm, J. E. (2020). Die wirtschaftspolitischen Maßnahmen der Schweiz zu Beginn der Covid-19-Pandemi. *Perspektiven der Wirtschaftspolitik*, 21(3), 290-300.
- Elewa, M. M., Abdel aal, Y. M., & Mahmoud, N. M. (2023). The impact of inflation and exchange rates on generating power of cash in Egypt (Panel Data Analysis). *Journal of Accounting Research, Organization, and Economics*, 6 (2), 183-194.
- Feldkircher, M., & Siklos, P. L. (2019). Global inflation dynamics and inflation expectations. *International Review of Economics & Finance*, (64), 217-241.
- Gobachew, N., Debela, K. L., & Shibiru, W. (2018). Determinants of tax revenue in ethiopia. *Economics*, 6(6), 58-64.
- Gökten, S., Gökten, P. O., & Mollaogulları, B. F. (2023). Stoklar ve enflasyon muhasebesi uygulaması: BIST30 imalat işletmeleri üzerine bir değerlendirme. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15 (1), 718-731.
- Gülşen, E., & Kara, H. (2019). Measuring inflation uncertainty in Turkey. *Central Bank Review*, 19(2), 33-43.

- Hassan, M. S., Akbar, M. S., Wajid, A., & Arshed, N. (2016). Poverty, urbanization and crime: Are they related in Pakistan? *International Journal of Economics and Empirical Research*, 4(9), 483–492.
- Islam, R., Ghani, A. A., Mahyudin, E., & Manickam, N. (2017). Determinants of factors that affecting inflation in Malaysia. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 7(2), 355–364.
- John, C., Okoroafor, P. I., & Theresa, A. C. (2023). Application of factor analysis in the modelling of inflation rate in Nigeria. *Communication in Physical Sciences*, 10(2), 34-46.
- Jones, J. M. (2022). *Inflation now causing hardship for majority*. U.S. Gallup.
- Kalkay, D. (2021). Enflasyon hedeflemesi stratejisi uygulayan ülkelerde gerçekleşen enflasyon oranı ve gelir dağılımı arasındaki ilişki: panel veri analizi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25 (3), 1200-1211.
- Kantar, M. A., Abar, H., & Öndeş, T. (2021). Enflasyonun işletmelerin finansal oranlarına etkisi: BIST imalat sektöründe bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (90), 1-18.
- Karagöl, V. (2023). *Does inflation cause income inequality? evidence from OECD countries*. Uluslararası İzmir İktisat Kongresi / 17-18 Mayıs 2023.
- Khieu, H. V. (2021). Budget deficits, money growth and inflation: empirical evidence from Vietnam. *Fulbright Review of Economics and Policy*, 1(1), 61-78.
- Konieczny, J. D. (2007). Costly price adjustment and the optimal rate of inflation. *Managerial and Decision Economics*, 28(6), 591-603.
- Köse, N., & Ünal, E. (2021). The effects of the oil price and oil price volatility on inflation in Turkey. *Energy*, (226), 1-12.
- Li, C., & Zhang, M. (2014). Research on insecure impact of inflation upon capital structure. *International Journal of Security and Its Applications*, 8(5), 421-426.
- Lu, S., Coutts, K., & Gudgin, G. (2023). Energy shocks and inflation episodes in the UK, *Energy Economics*, 129(2), 1-15.
- Nationwide. (2022). *Inflation taking a toll on health care and nutrition decisions in U.S.* <https://news.nationwide.com/101722-americans-making-tradeoffs-to-pay-health-care-costs/>.
- Ojo, J. I., & Marcelus, N. A. (2021). Effects of accounting bases on financial reporting in Nigeria: the case of kaduna state. *International Journal of Business and Economics Research*, 10(1), 27-33.
- Olarewaju, O., Mbambo, M., & Ngiba, B. (2020). Effects of inflation accounting on organizational decisions and financial performance in South African retail stores. *Problems and Perspectives in Management*, 18(4), 85-95.
- Öksüz, F. (2003). Enflasyon Muhasebesi. *Mali Çözüm Dergisi*, (63), 76-86.
- Özdemir, Ö. (2023). Evaluation of applications used in inflation accounting regulations. *Journal of Business Administration and Social Studies*, 7(1), 56-68.
- Rosenbaum, E. (2022). *As inflation bites and America's mood darkens, higher-income consumers are cutting back, too*. CNBC. <https://www.cnbc.com/2022/04/08/as-inflation-bites-higher-income-consumers-are-cutting-back-too.html>.
- Rubens, J. H., Bond, M. T., & Webb, J. R. (1989). The inflation-hedging effectiveness of real estate. *Journal of Real Estate Research*, 4 (2), 45-55.
- Samimi, A. J., & Abedini, M. (2012). Control of corruption and inflation tax: new evidence from selected developing countries. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, (62), 441–445.

- Santacreu, A. M., & LaBelle, J. (2022). Global supply chain disruptions and inflation during the COVID-19 pandemic. *Federal Reserve Bank of St. Louis Review*, 104(2), 1-14.
- Seiler, P. (2020). Weighting bias and inflation in the time of COVID-19: evidence from Swiss transaction data. *Swiss Journal of Economics and Statistics*, 156(1), 1-13.
- Sodhi, M. S., Tang, C. S., & Willenson, E. T. (2023). Research opportunities in preparing supply chains of essential goods for future pandemics. *International Journal of Production Research* 61(8), 2416-2431.
- Şanlı, O. (2022). Döviz kuru dalgalanmalarının enflasyona etkisi: Türkiye örneği. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2487-2514.
- Tamimi, O., & Orbán, I. (2020). Hyperinflation and its impact on the financial results. *Intellectual Economics*, 14(2), 5-16.
- The World Bank. (2022). *Stagflation risk rises amid sharp slowdown in growth*. The World Bank, viewed 12/4/2022, available at: <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/06/07/stagflation-risk-rises-amid-sharp-slowdown-in-growth-energy-markets>.
- TMS 29. (2020). *TMS 29 Yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama*. http://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_29_2018.pdf (Erişim Tarihi: 15.11.2020).
- Varol, N. (2022). Inflation Accounting in Terms of Tax Legislation and Accounting Standards in Turkey, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (93),19-30.
- VUK . (2023). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/12/20231230M2-13.pdf>.
- Yalçın, D. (2006). *İktisadi ve mali etkileriyle Türkiye’de enflasyon muhasebesi*. Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi SBE, Manisa.
- Yıldız, F. (2018). Türkiye’de muhasebe bilgi sisteminde sağlanan bilginin yeterliliği ve enflasyon muhasebesi uygulanması gereği. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (14), 202-217.
- Zamel, A. M., Behery, A. H., & Hefny, D. A. (2020). Limitations of historical cost accounting information under inflationary conditions: a theoretical study. *Business Research Journal*, 42(4), 3-22.

THE TAX EFFECTS OF INFLATION ACCOUNTING ON INVENTORY AND NON-CURRENT ASSETS

İpek YAYLALI^{*}

Inflation deeply affects not only individuals but also businesses. It leads individuals to experience livelihood difficulties, reducing their standards of living. In the context of businesses, the true value of prepared financial statement items is unknown, reducing investor confidence, hindering the making of important decisions, adversely affecting the profitability and operating results of businesses, and undermining sustainability. Inflation represents the decrease in the purchasing power of money, and one of the negative factors caused by inflation is inflation volatility. In recent years, events such as the ongoing effects of COVID-19, managerial shortcomings, and the Russia-Ukraine war have led to incredible price fluctuations in goods and services and other necessities. These negative processes have deeply affected all sectors, rendering the true value of goods and services incalculable and questioning the accuracy of financial statements. Consequently, the reliability and accuracy of financial statements prepared by businesses have become a necessity, inevitably leading businesses towards inflation accounting practices. The aim of this study is to elucidate the tax dimension of inflation adjustments and their impact on inventories and fixed asset items, as well as their effect on the period's profit or loss.

Within the scope of the study, a sample of the balance sheet of ABC Company for the period from January 1, 2023, to December 31, 2023, was taken. An evaluation was conducted on the inflation adjustments of inventory and fixed asset items, comparing the pre – and post-adjustment values. Considering that inflation accounting practices can create differences in the period's profit or loss and significantly impact the tax dimension, it was anticipated that such a study would be beneficial.

The results of the study revealed significant numerical differences in the inventory and fixed asset items of ABC Company after inflation adjustments. It can be stated that there is a substantial inflation

* Istanbul Medipol University, School of Business and Management Sciences, Department of International Trade and Finance, ipek.yaylali@medipol.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-7171-7752.

difference in both pre – and post-adjustment items. In a general evaluation regarding inventory, the adjustment of inventory items was based on the “book entry date” as the Adjustment Basis Date, and calculations were performed using the aggregated method under “Adjustment Basis Yİ-ÜFE” and “31/12/2023 Yİ-ÜFE.” The “Adjustment Coefficient” was considered as 1.16055 for Raw Materials, Finished Goods, and Commercial Goods items. The inflation difference calculations resulted in 2,408,300.99 million TL for Raw Materials, 6,422,135.96 million TL for Finished Goods, and 4,013,834.98 million TL for Commercial Goods. In the case of the “Advance Payments Received for Orders” item, which was 15,000,000.00 million TL in the pre-adjustment balance, it was considered based on the Payment Date (March 2023) as the Adjustment Basis Date. Using the Adjustment Basis Yİ-ÜFE of 2511.75 and 31/12/2023 Yİ-ÜFE of 2915.02, and taking the Adjustment Coefficient as 1.16055, it was observed that the item increased to 17,408,300.99 million TL after adjustment, with an inflation difference of 2,408,300.99 million TL. For the fixed asset items, the registration date of the assets was considered. For “Land and Plots,” the Adjustment Coefficient was 9.71091, resulting in an inflation difference of 111,499,606.90 million TL. For “Buildings,” the Adjustment Coefficient of 9.12084 led to an inflation difference of 2,030,209,637.05 million TL. “Facilities, Machinery, and Equipment” had an Adjustment Coefficient of 6.38223, resulting in an inflation difference of 1,372,468,800.63 million TL. “Vehicles” had an Adjustment Coefficient of 6.37637, leading to an inflation difference of 920,702,872.08 million TL. Finally, for “Equipment,” with an Adjustment Coefficient of 6.44018, the post-adjustment inflation difference was 95,203,201.29 million TL. The “Accumulated Depreciation” item was calculated considering the increase rate in the economic value.

In order for businesses to prepare their financial statements accurately and without errors, they need to consider inflation accounting practices and use them appropriately and correctly within the framework of necessary regulations. Inflation accounting plays a crucial role in presenting true financial statements for the emergence of actual taxes. The completeness and reliability of financial statements are of vital importance for business management and other stakeholder groups in making significant decisions. In the context of business continuity, ensuring the accuracy of financial statements is crucial, and one of the greatest risks in achieving this is inflation. Inflation, causing fluctuations in price stability, poses a significant obstacle to accurately calculating the real value of items in financial statements. The fundamental purpose of inflation accounting is to provide complete and accurate financial statements to business management and stakeholders. Although the instability in inflation volatility may not have an impact for the year 2023, its effects on financial statement items and the resulting tax dimensions in subsequent years are significant. The extent to which inflation will affect tax bases is important for businesses and other stakeholders. Therefore, inflation accounting not only enhances trust in financial statements but has become a necessity. Inflation accounting is crucial for equal tax distribution. Within the scope of inflation adjustments, significant changes in the tax dimension before and after relevant items are observed. In this context, inflation accounting is important for ensuring tax justice. In conclusion, a total of 15,252,572.90 million TL in stocks items and 4,530,084,117.95 TL in fixed asset items have been recorded as a debt to

account 698-INFLATION ADJUSTMENT. In accumulated amortizations, a total of 525,845,993.38 million TL in accounts 257.03 Plant, Machinery, and Equipment Inflation Difference Account, 257.04 Vehicles Inflation Difference Account, and 257.01 Equipment Inflation Difference Account have been recorded as a debt to account 698-INFLATION ADJUSTMENT. Based on calculations for inventory and fixed asset items, an inflation adjustment in the stocks item shows an increase from 95,000,000.00 million TL before adjustment to a total of 110,252,572.91 million TL after adjustment. For fixed asset items, a pre-adjustment amount of 624,175,000.00 million TL results in a total of 4,628,413,124.57 million TL after adjustment. Therefore, the pre-adjustment retained earnings of the business, which were 85,000,000.00 million TL, show an increase of 3,704,806,099.03 million TL after inflation accounting practices alongside the calculation of other items. Changes in the tax dimension and differences in the profit/loss for the period are observed within the scope of inflation adjustments. Inflation accounting is crucial for achieving tax justice.